

dighed til Forandring af Lovgivningen til tolv Nævninger i den eller den Nævningekreds. Det er en falsk Betragtning. Nei! Nævningerne ere undergitte Loven lige saa godt som Dommeren er det. En anden Sag er det, om man kan gennemføre det, og der skal jeg ikke negte, — men jeg mener isørigt heller ikke, at det kan forkleine Nævningerne i mindste Maade — at der er Forhold, hvor det ikke lykkes; det er under visse abnorme Forhold, og det bliver da et Lovgivningsspørgsmaal, om man skal lade Nævningerne staa eller indføre Standretter. Det er ikke blot i politisk bevægede Tider, i Oprørstilfælde, at det Spørgsmaal opstaar, men vi kjende det under ellers rolige Forhold fra Stalien, fra Sicilien og andre Steder, hvor der har været saa stor Terrorisme af en Camorra eller deslige, at man ikke har kunnet komme nogen Vel med Nævninger, idet disse, hvor gjerne de end vilde opfylde deres Pligt, ikke kunde, fordi de vare under Terrorisme; de turde ikke dømme selv vittelige Forbrydere. Det er imidlertid abnorme Tilfælde, og at de kunne indtræde, er vist. Man er da nødt til at gribe til overordentlige Midler; men det er en LovgivningsSag, og det har ikke kunnet falde Kommissionen ind at angive, hvad man skulde stille op under saadanne ekstraordinære Forhold. Jeg har nok set i en enkelt Lov et særligt Kapitel om Standretter, nemlig i en østerrigsk Lov, men Kommissionen,jør jeg sig, betragtede det som Noget, der vilde svare saare lidet til vore Forhold at indføre i Lovgivningen en normal Ordning for saa abnorme Tilfælde. Der er noget Andet, man naturligvis ikke kan negte Muligheden af, og det er, at der under meget mere rolige og regelmæssige Tider kan tænkes visse Slags Forbrydelser, visse Tilfælde, hvor man vanskelig kan faae Nævningernes Dom, uagtet de bør dømme. Det er, hvor Medlidensheden særlig kommer i Betragtning, og jeg tror, man kan fastsætte temmelig nøie, hvad det er for en Kreds af Tilfælde. Det er de Tilfælde, hvor det forresten ogsaa for Lovgivningen og Videnskaben saa overordentlig vanskelige Spørgsmaal opstaar om Nødværge, Selvtægt og Indflydelse af Nødtilstand. Dertil sigtede ogsaa de Exempler, det ærede Medlem fra Præstis Amts 3die Valgkreds (Veth) fremførte; de vare hentede netop fra disse Forhold, og hvor man har fundet Exempler derpaa i den nyere Tid, referere de sig alle til disse Forhold. Det er en Vanskelighed, det indrømmer jeg; om det vil indtræde hos os, er Noget, der ikke med fuld Sikkerhed kan siges iforveien, men ialtfald bliver det ubetinget et mindre Antal Tilfælde. — Jeg tror altsaa, som sagt, at der er Forestillinger, man maa opgive, men der var adskilligt Andet i, hvad det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds udtalte, som jeg ikke er enig med ham i, og hvor jeg derfor for mit Bedkommende vil gjøre en modsat Opfattelse

gjældende. Jeg vil for det Første sige, at vel har jeg erkjendt og erkjender fuldstændig, at der maa gives en procesuel Begrundelse af Nævningeinstitutionen, for at den skal være brugelig; men jeg negter ikke, og jeg føler mig opfordret til noget stærkere at fremhæve dette idag, at der dog ligger noget Andet og Mere i denne. Den skal ikke blot ses som en procesuel Institution, den skal tillige ses som Led i en hel Samsundsorden. Der er historiske Vidnesbyrd for — og jeg er idetmindste til en vis Grad Fatalist i den Henseende, man kan ikke afvise det historiske Vidnesbyrd — at overalt, hvor der har været en fri Forfatning, har man ogsaa haft den folkelige Deltagelse i Retspleien. Det var saaledes i Oldtiden, saaledes har det været i England og saaledes paa Fastlandet. Der er intet Menneſte, der kan være i Tvivl om, at den store Betydning af Jurys Indførelse i Rusland netop er den, at den danner et Led i en hel Række reformatoriske Bestræbelser, der jo have et ganske eiendommeligt Sideslykke i vor Historie i de Reformers, som stete i andre Henseender i Perioden fra 1784. Om man vil kalde det Folkeopdragelse eller deslige, er mig ligegyldigt. Jeg ser det Væsentlige deri, at det er Retspleiens Anseelse, som voger ved Folkets Deltagelse i Retspleien. Denne udgjør jo en Trediedel af det offentlige Livs Førgreninger. Den skal ikke foregaa i Skygge eller som en tilbagetrængt Del deraf, den skal fuldtud tage Plads ved Siden af Lovgivningsmagten, den skal have — det blev ogsaa omtalt af den høitærede Justitsminister — en anseelig Plads netop for at kunne være et upartisk Led i Samsundsordenen. So mere de politiske Forhold udvikle sig, vil Indførelsen af Nævninger bidrage til Retspleiens Anseelse og ogsaa til de retslærde Dommeres Anseelse. Det mener jeg er Nævningeinstitutionens politiske Bovedbetydning, og dette Store skal man ikke glemme for det Smaa, og til det Smaa hører, at man ganske vist i daglig Tale let kan falde paa at sige: Det er en Sag, jeg ikke tillægger stor Betydning. Jeg tror f. Ex., at det ærede Medlems Badenfer har givet efter for den meget undskyldelige Svaghed at ville sige en Bitighed. Denne Mandrigthed har jeg selv hørt udtale tidligere. Jeg har saaledes selv fra England som ung Mand Menneſte medbragt en Brochure, som energisk udtalte det Samme. Et er det at udtale sig saaledes i en Samtale, et Andet er, hvorledes man vil udtale sig, naar man blev sat paa en mere alvorlig Prøve. Hvis Badenferen var bleven spurgt: Vil Du have, man skal afskaffe Juryn, er jeg for mit Bedkommende overbevist om, at Badenferen vilde have svaret aldeles kategorisk: Nei. Jeg er overbevist derom, thi ellers kan jeg ikke forstaa, at man i Lydsland ikke alene har indført Juryn, men ogsaa udbredt dem, og det, uagtet det var saa let at blive af dermed, som Noget kunde være, da Rigsjustits-